

V třetí kapitole (str. 21—30) autor detailním právnickým rozborem zpráv jež máme zachovány v imunitních textech, řeší nově a samostatně otázku nároku a svodu, dvou starých forem řízení se zlodějem a zjišťuje, jak se k těmto starým institucím měly imunitní výsady moravských klášterů.

Čtvrtá kapitola (str. 31—44) dokazuje, že exempce poddaných z příslušnosti k pravidelným soudům se objevuje na Moravě teprve ve druhé polovině 13. století, kdy se již také zároveň uznává vrchnostenské soudnictví církevních vrchností. V této souvislosti řeší autor nově otázku hradeckých soudů na Moravě.

V příloze (str. 44—47) podává autor vedlejší výsledky svého juristického studia moravských imunitních listin, totiž přehled filiace moravských imunitních textů. Zároveň ukazuje, jak se vytvořil typický moravský imunitní text, text olomoucko-velehradský, přejímaný řadou klášterů. V řadě bodů došel tak Vaněček k výsledkům shodným s těmi, jež zjistil prof. Zatschek v práci, která vyšla současně s prací Vaněčkovou *) a která se obírá právě jen zevní, diplomatickou stránkou moravských imunitních výsad.

Pozoruhodná jest zmíněná již úspěšná autorova snaha vyřešiti vždy celý komplex otázek podružných, vázaných na otázku hlavní, čímž práce nabývá plastičnosti a chvályhodná je péče o stručnost výrazu, již autor dospívá ke značnému zhuštění rozsáhlé látky. Bohatost průpravné myšlenkové práce jest z celého spisu jasně patrna. V úvodu autor napovídá, že chystá novou rozsáhlejší práci opět na téma právního postavení duchovních statků v českých zemích. Znajíce seriosnost a pílí autorovu, věříme, že půjde tu o další obohacení nezpracovaných partií našeho právního vývoje. do nichž již autor s uznaným úspěchem přinesl nové směry.

—jkt—

Betrand Russel: Manželství a mravnost. Praha. Aventinum, 1931, str. 260, cena 38 Kč. Čelný filosof anglický podává nejprve dějiny instituce manželství vůbec a manželské morálky zvláště. Probírá nejprve systém matrilineální, pak patriarchální a spolu s nimi související názory náboženské. Pak podává rozbor křesťanské etiky a romantické lásky středověké, z ní plynoucí, a líčí osvobození ženy, které, dle jeho mínění, nastalo v 19. století a dokonává se v dnešní době. Po úvodních kapitolách podává vlastní svůj názor o manželství a pohlavní morálce vůbec v kapitolách: o tajnůstkářství v pohlavním životě, významu lásky v lidském životě, manželství, prostituci, manželství na zkoušku, rodině v dnešní době a v individuální psychologii, rodině a státu, rozvodu, populaci, eugenice, pohlaví a osobním blahu a pohlaví jako jedné z hodnot lidského života. Na to v závěru resumuje výsledky svého zkoumání.

Russel vychází z názoru, že základem dnešní instituce manželství zůstávají náboženskokonvenční názory křesťanské, které se nehodí pro naši dobu. Emancipace ženy z moci mužovy a postupné přebírání otcovských funkcí státem působí prý k oslabení instituce otcovství vůbec. Z toho důvodu navrhuje Russel, ač ve formě pro právníka velmi málo určité, takovou zákonodárnou úpravu manželství, již by vzájemně svoboda obou manželů byla co nejméně obmezena. Z toho plyne i ten důsledek, že zákonné důvody rozluky manželství mají býti rozmnoženy, zejména má pak býti všude zavedena rozluka manželská na základě souhlasu obou manželů. Rozluka na základě vůle jednoho manžela má býti dovolena zvláště v případě duševní a vážnější tělesné choroby druhého manžela. Proti tomuto laxnímu poměrně hledisku hájí Russel velmi důrazně povinnosti rodičů k dětem. Nejoriginelnější myšlenkou a s právníckého hlediska nejzajímavější jest Russelovo přání, aby stát převzal eugenickou péči o potomstvo v tom směru, že by stanovil přesné meze populačnímu přírůstku obyvatelstva tím, že by užívání prostředků kontracepčních bylo stanoveno pro určité případy.

Russelova kniha jest nesporně dílem velmi duchaplným a zajíma-

*) Beiträge zur Diplomatik d. mähr. Immunitätsurkunden (1931).

vým již tím, že nese stopy silné individuality autorovy. Než o pevnosti sociologickohistorického podkladu systému Russelova třeba míti značné pochyby. Jest věru podivným, že autor neustále bere za prototyp primitivního života sexuálního život obyvatelů trobriánského archipelu, kdežto naopak příklady jiných primitivních národů (tak Veddů na Ceyloně) které by ovšem autorovým tvrzením nenaskvěly, jsou opomenuty. Dále zaráží, s jakým nepochopením zírá autor na názor křesťanský o sexuální morálce. Privilegované postavení stavu panického resp. panenského proti stavu manželskému v prvotním křesťanství neznamená, jak autor se domnívá, měněcennost manželství, jelikož již Nový zákon jasně dává na jevo, že stav panický resp. panenský jest možným jen pro zvláště dokonalé, to znamená, že jest něčím zvláště výjimečným. Vůbec zdá se, že autor nemá mnoho smyslu pro poznání pravého jádra křesťanské etiky. Při formulaci vlastního názoru na manželství pak autor velmi pohodlně prohlašuje dnešní morálku za výplod pověr a konvence. Celkem možno říci, že autor dosavadní morálku nijak pozitivně neporáží už proto, že její, opravdu přesvědčený, zastánce nerozeznává od konvenčně pokryteckých moralistů.

Konečně jest celé knize k velkému prospěchu předmluva překladatele Dra Otakara Vočadla, který autorovo hledisko v lecčems vysvětluje a zmírňuje.

Dr. Rudolf Wierer.

Tchécoslovaquie, ako II. sväzok knižnice: *La vie juridique des Peuples. Bibliothèque de droit contemporain, sous la direction de H. Lévy-Uuumann et B. Mirkine-Guetzévitch. Paris, 1932, 8°, strán 468.* — Po prvom sväzku (o Belgii) vychádza v tom istom rozvrhu 8. kapitól nový, obracajúci svoju pozornosť k právnemu sriadeniu nášho štátu a podávajúci jeho nástin v článkoch československých autorov v tomto poradí: I. Ústava a politické pomery (F. Weyr), II. Administratíva a financie (Žd. Neubauer a Vl. Vybral), III. Pokračovanie správne (F. Weyr), IV. Právo trestné (J. Kallab), V. Rodina a vlastníctvo (J. Sedláček), VI. Právo obchodné (K. Kizlink), VII. Súdny poriadok civilný (A. Procházka), VIII. Medzinárodné právo verejné a súkromné (M. Zimmermann). Redaktori sbierky vedenej pod heslom: *Ubi societas ibi ius*, vydávanej zo snahy vedeckej vulgarizácie materie, len odborníkmi a vždy občanmi dotyčného štátu zpracovanej, v predmluve tohoto sväzku obsiahle zdôvodňujú, prácu samu a znova prejavujú už neraz osvedčený záujem o novú úpravu právneho sriadenia u nás, ako bola po prevrate prevedená na starých základoch ale nových princípoch demokracie. Knižka pre cudzinu o všetkom, čo právnika-cudzinca vo vzťahu k nám môže zaujímať.

Luby.

Jean Lescure: Des crises générales et periodiques de surproduction. Paris 1932, IV. vyd. vo 2. sv. o 604 str. — I. sv. sleduje zjav a vývoj hospodárskych kríz v Starom i Novom Svete už od r. 1810. Táto prvá vyplynula z náhleho ustrnutia v rozvoji techniky a nasledujúce neboli krízami generálnymi, buď že postihly len určité odvetvie 1815—18 kríza zemeľstvá a cirkulácie, 1857 burzovná, až do r. 1873 skoro len krízy železníc), buď len určité zeme až do r. 1914 keď prvý raz bola postihnutá celá Európa. Zaujímavé sú symptomy krízy v r. 1857, sprevádzanej všeobecnou nezamestnanosťou a vyvolanej nerozumnou nadprodukciou zlata tak, ako predošlé prebytočným nadprodukovaním dopr. prostriedkov hl. železníc (1825—39, 1857—73). R. 1900 pamätný je už smutnými následkami sociálne-politickými, zdravotnými a kriminálnymi. Celkom iný je stav k r. 1920: nie nadvýroba, ale podvýroba za války, import bez exportu, vnútrozemské pôžičky, život v celku artifičný, z ktorého bola len jediná cesta k normálnemu stavu, vedúca cez krízu a to nie periodickú, ale zvláštnu. Tento krach oznámil stav chronického nadprodukovania. Avšak znova prebudená vitalita Európy nahradila nielen škody válečné ale tiež nadprodukovala o 50% proti stavu z r. 1914. Keď svetová solidarita javí známky hezitácie, kríza vypukne najprv v sev.-amer. Unii. Stav r. 1929—32 líši sa od ostatných tým, že dostavil sa nie pri baisse ale hausse cien, sprevádzaný svetovou hospodárskou depresiou. — II. sv. Príčiny nevidí autor ani v krízi mince (teoria Sombar-